

Klassiska noveller Nr 28

S. A. Duse:

Hennes brev

Klassiska noveller 28.
S. A. Duse – Hennes brev.
Berättelse från fronten.
Återutgivning av text från 1917

av S. A. Duse

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-533-7

Copyright © 2019 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

Löjtnanten Witter ligger på sjukhus. Han är en av de första som blivit skadade i världskriget och har förlorat synen efter en grana-tattack.

Trots att han skrivit flera brev till sin fästmö har han inte fått något svar.

När det till slut anländer ett brev ber han en sköterska om hjälp att läsa det – och hans liv förändras för alltid.

I början av 1900-talet var noveller och följetonger en viktig del av innehållet i svenska dagstidningar.

I vår serie "Klassiska noveller" kan du läsa många av de här histo-riskt viktiga berättelserna.

En av de flitigaste svenska författarna under 1910- och 1920-talen var yrkesmilitären Samuel August Duse (1873–1933).

Han skrev 100-tals tidningstexter om bland annat krig, nyhetshän-delser och romantik. Men han var framför allt känd för sina deck-are om mästerdetektiven Leo Carring.

Den här texten publicerades ursprungligen i augusti år 1917 i dags-tidningen "Upsala Nya Tidning" med titeln "Hennes brev. Berättel-se från fronten".

S. A. Duse: Hennes brev

Den här texten publicerades ursprungligen i augusti år 1917 i dagstidningen "Upsala Nya Tidning" med titeln "Hennes brev. Berättelse från fronten". Författare till texten är S. A. Duse (1873–1933).

Löjtnant Witter var en av de första officerarna vid regementet som blev offer för kriget. Viserligen blev han inte dödad, men i stället blind på båda ögonen. Under en skogsstrid i början kriget hade en fientlig granat kreverat alldeles i hans närhet, och splitter och flisor från ett träd hade så våldsamt träffat honom i ansiktet att båda ögonen förstörts.

Själv trodde han emellertid att han skulle återfå synen. Läkaren hade inte velat beröva honom hoppet, fastän han var fullt säker på att fallet var obotligt. På löjtnantens frågor svarade han bara att det skulle bli mycket långvarigt och att han måste ha tålmod.

"Tålmod!" utbrast den sjuke. "Ja, jag skall vänta hur undergivet och tåligt som hälst, så länge jag har hopp. Men skulle hoppet försvinna, skulle jag få visshet om att jag skall bli blind för alltid, då vill jag inte leva längre."

"Prat!" sade doktorn. "Hur många blinda leva inte ganska lugna

och nöjda med sin lilla värld, där fantasien ersätter och delvis överträffar den verklighet deras ögon inte se. Och även en blind kan bli en nyttig och värksam samhällsmedlem. Efter vad jag hört lär ju ni för resten vara ganska förmögen. I dessa tider behövs välgörenhet.”

”Det skulle jag inte undandra mig, det kan ni vara förvissad om. Men det är något annat. Ser ni jag är hemligt förlovad, blev det strax innan jag ryckte ut i fält. Ni kan inte ana hur förtjusande min Gertrud är, guldblond och blåögd. Som en solstråle är hon. Jag vågar inte tänka den tanken till slut att jag kanske aldrig mera skulle få se henne.”

Läkaren hostade. Han hade ingenting att svara. Den blinde fortfor:

”Gertrud har bundit sitt liv vid mitt med ett heligt löfte, som hon säkert aldrig skall bryta. Men hon band sig vid en frisk och stark man, inte vid en stackars blind invalid. Hon är inte skapad till sjuksköterska för livet, till ciceron och stöd åt en hjälplös stackare som bara skulle bli henne till en börda.”

”Säg inte så”, svarade doktorn. ”Det är många både unga och vackra flickor som nu tjänstgöra som sjuksköterskor på våra sjukhus.”

”Jag vet det. Men Gertrud är så levnadsfrisk och sprittande glad, med längtan efter sol och glädje, hon skulle inte utan oerhörd självupoffring kunna bli vårdarinna åt en stackars krympling. Och ett sådant offer skulle jag aldrig ta emot.”

Löjtnanten hade inte velat att Gertrud skulle få veta hur svårt sårad han var. Därför hade han utvärkat att ingen notis om hans blesyr skickades till tidningarna. Och i de brev hans sjuksköterska efter diktamen skrev till fästmän, sade han, att han bara blivit lindrigt sårad i handen och därför inte kunde skriva själv. Det hela var en bagattell, som hon inte skulle oroa sig det minsta för.

Och hon tycktes värkligen icke oroa sig. Åtminstone hade hon ingen brådska med att svara på hans brev. I över fjorton dagar hade han nu legat på sjukhuset, och inte en rad hade han fått från henne.

Sköterskan, som såg hur den blinde ängslades och grubblade över denna oförklarliga tystnad, sökte förgäves lugna honom. Utan att han visste det hade hon i slutet av hans sista brev lagt till några rader i sitt eget namn, vari hon bevekande bad fästmän svara genast.

Några dagar senare kom värkligen ett brev till löjtnant Witter. Det var från Gertrud. Sköterskan bröt det och gjorde sig beredd att läsa de efterlängtrade raderna högt.

Men de första ord hon såg kom henne att rycka till. Brevet saknade överskrift och Gertrud kallade sin fästman helt främmande och kallt för "Ni".

"Det gör mig ledsen at Ni är sårad, löjtnant Witter", skrev hon. "Men på samma gång gläder det mig att det är lindrigt. Hade Ni legat svårt sjuk skulle jag kanske inte haft mod att skriva detta, som säkert kommer att göra er ledsen. Men — sanningen måste fram. Det blir bäst för oss båda.

Ni skulle aldrig ha tagit vår lilla sommarflirt så allvarligt att Ni blev kär i mig. För jag är en mycket obeständig och nyckfull flicka, och min lilla inbillade förälskelse i er är redan slut. Ni förstår att jag under sådana förhållanden inte gärna kan binda mig vid er, och jag är säker på att ni håller inte ett ögonblick skall hålla på uppfyllandet av ett förhastat löfte.

Vad som egentligen kom mig att gå in på ert förslag om hemlig förlovning kan jag nu inte fatta. Kanske var det något romantiskt över att ni skulle ut i kriget, några flickaktiga drömmar om segrar och ära och sådant där. Kärlek var det i varje fall inte. Och därför —"

Här avbröts sköterskan i sin tysta läsning av löjtnant Witters otåliga röst.

”Varför läser ni inte högt, syster?” frågade han. ”Jag darrar av längtan.”

”Det — det är litet — skumt här”, sade systemen för att vinna tid. ”Jag skall gå fram till fönstret.”

I detta ögonblick arbetade hennes hjärna intensivt. Vad skulle hon nu göra. Inte kunde hon läsa upp dessa hjärtlösa rader från en ytlig kokett, en nyckfull och behagsjuk kvinna, så helt annorlunda än vad denne stackars blinde man inbillat sig. Det skulle bli ett fruktansvärt slag för honom. Han måste skonas, men hur?

”Läs då, syster”, knotade den sjuke. ”Vad väntar ni på?”

Tankarna korsade sig i sjuksystemens hjärna. Vad skulle hon ta sig till?

Helt mekaniskt höll hon upp brevet. Tårarna i hennes ögon gjorde att hon inte kunde läsa en bokstav. Hon såg de skrivna raderna som i ett skimmer. Men i detta skimmer tyckte hon sig också se de ord av ömhet och kärlek, detta brev hade kunnat innehålla, och som han så intensivt längtade efter. Och i någon slags inspiration läste hon med varm och vibrerande röst:

”Min egen älskade!

Med varje min tanke har jag ständigt varit hos dig där ute bland faror mödor och strid. Hur jag längtar efter dig kan jag inte beskriva. Och jag drömmer om den stund, då du åter skall vara hemma igen, hölj med ära.

Hur förtivlad gjorde mig inte underrättelsen att du blivit sårad. Mätte det bara vara så lindrigt som du själv säger. Du döljer väl ingenting för mig, älskade?”

På detta sätt fortsatte systemen att improvisera ett ömt och kärleksfullt brev, litet naivt här och där, litet bristfälligt i formen, men som gjorde den sjuke oändligt lycklig. Hon såg ett drag av frid och glädje kring hans mun — ögonen voro ju förbundna. Och hon kände sig själv lycklig över att hon ägde fantasi och förmådde — ljuga.

”Tack”, viskade den blinde. ”Tack. Jag är ändå bra lycklig, som är älskad så.”

Systemen, som egentligen inte gjort klart för sig vart denna lögn kunde leda, och så småningom började känna en obständ ånger över vad hon gjort, hade sjunkit ned på en stol och grät sakta och ljudlöst.

”Syster”, sade den blinde efter en stund. ”Läs upp brevet en gång till. Jag vill lära mig det utantill. Det var så vackert skrivet.”

Hon reste sig häftigt. Detta hade hon inte beräknat.

”Nej, nej — inte nu”, sade hon osäkert. ”Ni — måste sova — vila er. Sedan — sedan — skall jag läsa det. Och jag måste för resten se till en annan patient nu.”

”Jaså”, svarade han undergivet. ”Men dröj inte länge, syster. Jag längtar så innerligt att få höra de kära raderna en gång till.”

Systemen lämnade hastigt sjukrummet. Hon måste ut i det fria — ha luft. En ohyggligt beklämmande känsla hade kommit över henne, en nästan kväljande känsla över att så hastigt ha kommit in i ett uppenbart bedrägeri, som hennes lögn, om ock i välmening skapat.

Vad skulle hon ta sig till, när han nästa gång ville höra brevet läsas upp? Nu kunde hon inte alls erinra sig i vilka ordalag hon fantiserat ihop det. Men han skulle nog minnas vissa uttryck. De hade säkert bitit sig fast i honom. Och han skulle genast märka att det inte var samma ord.

Och för övrigt — vad skulle sedan hända? Han väntade snart nya

brev, lika ömma och kärleksfulla som detta uppdiktade. Och när de inte kommo, så måste hon fortsätta att ljuga — ljuga till dess alltsammans till sist blev upptäckt.

Men — en möjlighet fanns. Hon skulle skriva till fästmon, tala om hur svårt sårad löjtnant Witter värkligen var och även erkänna att hon inte vågat läsa upp brevet för honom, utan i stället hittat på ett annat. Hon skulle bönfälla denna kvinna att av barmhärtighet åtminstone skjuta upp sin brytning. Och kanske skulle hon kunna förmå Gertrud att resa hit. Den sjukas hjälplösa tillstånd skulle kanske beveka henne om ingenting annat kunde göra det.

Och när löjtnanten nästa gång ville höra brevet om igen, så måste hon hitta på något om att det gått förlorat, att hon av misstag kasta in de i brasan eller dylikt. Det skulle nog gå bra.

När systemen i sin vandring i lasarättets trädgård kommit så långt i sin tankegång, erinrade hon sig att hon låtit det värkliga brevet ligga kvar där uppe i sjukrummet. Det måste framför allt undan. Någon kunde få tag i det.

Hon skyndade sig genast tillbaka.

När hon kom till löjtnant Witters dörr öppnades den, och en annan sjuksköterska visade sig med blekt och förstört utseende. Då hon fick se systemen ropade hon: "Skynda! Skynda!"

"Vad har hänt?"

"Han ringde. Och då jag kom in frågade han om här låg ett brev. Han ville så gärna höra det en gång till. Och jag — läste upp det —"

"Min gud! Vad hände då?"

"Kom in får du se. Han blev till slut som galen och skrek: 'Det är inte sant! Det står inte så! Ni ljuger! Ni ljuger! Och sedan kastade han sig med ett vrålände ur sängen, slet bort förbanden, rusade mot

väggarna och föll slutligen avsvimmad till golvet.”

Fakta: Författaren S. A. Duse

Namn: Samuel August Duse.

Född: 2 augusti 1873, Stockholm.

Död: 9 februari 1933, Stockholm.

Föräldrar: kammarjunkare Carl Patrik Teodard Duse och Anna Matilda Forssberg.

Engelskspråkiga deckare är fyllda av just... privatdeckare, medan svenska nästan bara har poliser i huvudrollerna.

Men när den första svenska deckarvågen började år 1913 så var det en privatdetektiv i huvudrollen: Leo Carrington. Denne driver en kombinerad advokat- och detektivbyrå, är en mästare i förklädnad, ekonomiskt oberoende och är så bra på att lösa brott att polisen ofta låter honom ta hand om svårlösta brottsutredningar.

Detektiven Carrington skapades av en av svensk kulturs mest spännande personligheter, Samuel August Duse.

Han började sin karriär inom militären och var yrkesofficer inom Svea artilleriregemente.

Men det var som äventyrare han första gången skapade rubriker. Han deltog i den svenska Antarktisexpeditionen 1901-1904 som me-

teorolog och kartograf. Han tillbringade en mycket tuff vinter i Hop-pets vik i Sydpolshavet, en av de svåraste som några forskare upplevt. Han skrev ner sina upplevelser i boken "Bland pingviner och sälar" vilket gjorde honom berömd i hela landet.

Under de följande åren skrev han flera pjäser men gled sakta men säkert över till berättelser om äventyr och brott. Ofta skrev han under pseudonymen Sam Sellén.

År 1913 publicerades hans första Leo Carrington-deckare, "Stilett-käppen", som blev en stor succé. Inspirationen till Leo Carrington är hämtad från Sherlock Holmes, något som inte minst märks i slutet av böckerna då deckaren presenterar alla ledtrådar och pekar ut en mördare.

Framgången gjorde att "S. A. Duse" på egen hand skapade den första svenska deckarvågen. I snabb följd kom böckerna "Det nattliga äventyret" (1914), "Spader kung" (1915), "Doktor Smirnos dagbok" (1917), "De fyra klöveressen" (1918), "Cobra-mysteriet" (1919), "Antisemiten" (1921), "Nattens gåta" (1922), "Leo Carringtons dubbelgångare" (1923), "Hemligheten" (1924), "Fallet Dagmar" (1925), "Skuggan" (1926), "Pistolskottet" (1928) och "Zuleikas hämnd" (1929).

Böckerna gavs ut i upplaga efter upplaga och spreds över hela världen med översättningar till ett dussintal språk.

Trots att han led av svåra smärtor efter skador under vintern vid Sydpolen var Duse flitig skribent, föreläsare och aktiv i olika sällskap. Han var också en uppmärksam målare och skulptör.

Den svenske deckarförfattaren avled i februari 1933 och ligger begravd på Norra Begravningsplatsen i Stockholm.

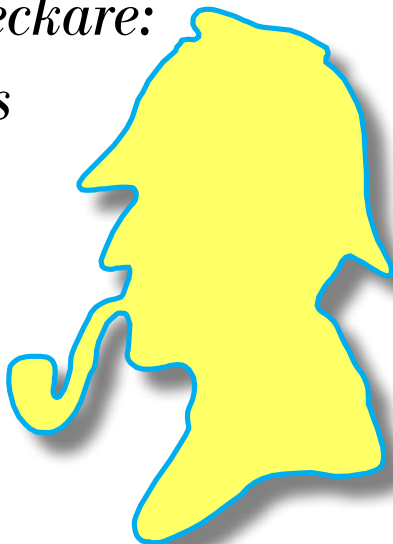

Samuel August Duse.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se